

**АДНОСІНЫ БУДУЧЫХ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ САЦЫЯЛЬНАЙ СФЕРЫ
ДА БАЗАВЫХ ЭТНОПЕДАГАГІЧНЫХ КАШТОЎНАСЦЕЙ ЯК АДНАГО
З КАМПАНЕНТАЎ ПАСПЯХОВАГА САЦЫЯЛЬНАГА ЎЗАЕМАДЗЕЯННЯ**

А.Л. Міхайлава

*Мінск, Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка
(e-mail: elena-mikhaylova@rambler.ru)*

**ОТНОШЕНИЕ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ
СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ К БАЗОВЫМ ЭТНОПЕДАГОГИЧЕСКИМ ЦЕННОСТЯМ
КАК ОДНОГО ИЗ КОМПОНЕНТОВ УСПЕШНОГО СОЦИАЛЬНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ**

Е.Л. Михайлова

Минск, Белорусский государственный университет имени Максима Танка

Ключевые слова: этнопедагогическая ценность, социальное взаимодействие, социальная среда, специалист социальной сферы.

В статье представлены результаты авторской диагностики по изучению характера отношения будущих специалистов социальной сферы к этнопедагогическим ценностям. Исследование было организовано среди студентов факультета социальной педагогики и психологии Витебского государственного университета имени П.М. Машерова с первого по выпускной курсы, обучающихся очно по специальностям «Социальная педагогика» и «Социальная работа», в количестве 112 человек. Результаты исследования позволили не только определить отношение студентов к базовым этнопедагогическим ценностям, но и оценить уровень наличия базовых этнопедагогических ценностей в жизнедеятельности будущих специалистов социальной сферы и опоры на них в будущей профессиональной деятельности и семейном воспитании.

**THE ATTITUDE OF FUTURE SPECIALISTS
OF THE SOCIAL SPHERE TO THE BASIC ETHNOPEDAGOGICAL VALUES AS ONE
OF THE COMPONENTS OF SUCCESSFUL SOCIAL INTERACTION**

A.L. Mikhailava

Minsk, Belarusian State Pedagogical University named after Maxim Tank

Key words: ethnopedagogical value; social interaction; social medium; specialist in social sphere.

Summary. The article is devoted to results of the author's diagnostics for the study of the type of the relationship of future specialists in social sphere to ethnopedagogical values. The study was organized among the students of the faculty of social pedagogy and psychology of Vitebsk State P.M. Masherov University from the first to the final year who study full-time in the specialty «Social pedagogy» and «Social work» in the number of 112 people. The results of the study allowed not only to identify the relationship of students to the basic ethnopedagogical values, but also to estimate the level of presence of basic ethnopedagogical values in the life of future specialists in social sphere and support them in future professional activities and family education.

Асоба любога чалавека прадстаўляе сабой сукупнасць тых сацыяльных якасцей, якія сфарміраваліся і развіваліся ў пэўным сацыяльным асяроддзі пры міжасабовым узаемадзеянні. Вопыт міжасабовага ўзаемадзеяння “складаецца спачатку ва ўмовах мікрасоцыуму асобы, да якога адносяцца члены сям’і, сваякі, а затым шліфуецца, дзякуючы сацыяльнаму ўзаемадзеянню з іншымі людзьмі – сябрамі, знаёмымі, спецыялістамі розных сфер” [1, 314]. Безумоўна, сацыяльнае ўзаемадзеянне, пад якім мы разумеем ўстойлівую сістэму ўзаемаабумоўленых сацыяльных дзеянняў, звязаных цыклічнай прычыннай залежнасцю, пры якой дзеянні аднаго суб’екта – актара – з’яўляюцца адначасова прычынай або вынікам дзеянняў у адказ другіх суб’ектаў – рэцыпіентаў, а дакладней сказаць, вопыт сацыяльнага ўзаемадзеяння аказвае ўплыў на фарміраванне стылю паводзін, на жыццядзейнасць асобы, а таксама на выбар ёю напямку прафесійнай дзейнасці.

Часцей за ўсё асобы з паспяховым вопытам сацыяльнага ўзаемадзеяння выбіраюць сярод магчымых прафесій, звязаных з сацыяльнай сферай, паколькі прафесійная дзейнасць спецыялістаў сацыяльнай сферы непасрэдна звязана з аказаннем сацыяльна значных пас-

луг, кліентурнай дзейнасцю, а значыць, з пастаяннай камунікацыяй, кантактаваннем з прадстаўнікамі розных дэмаграфічных, сацыяльных, сацыяльна-эканамічных груп. Кліентамі спецыялістаў сацыяльнай сферы могуць быць прадстаўнікі розных этнічных груп не толькі з ліку грамадзян, пастаянна пражываючых на тэрыторыі Беларусі або маючых від на жыхарства, але і бежанцаў або вымушаных перасяленцаў.

Асаблівасць пабудовы сацыяльнага ўзаемадзеяння з прадстаўнікамі іншых этнічных груп у многім звязана з этнапедагагічнымі каштоўнасцямі пэўных этнічных груп, адносіны да якіх фарміраваліся на працягу шэрагу стагоддзяў у міжпакаленным узаемадзеянні і прывіваліся асобе ва ўмовах мікрасоцыуму. Аб'ектыўна існуе шэраг этнапедагагічных каштоўнасцей, актуальных для любога народа, этнасу або этнічнай групы. У прыватнасці, да іх ліку адносяцца “працавітасць, любоў да Радзімы, дабрыня і спагада, чэснасць і праўдзівасць, гасціннасць, павага да роднай мовы, гонар за сваю сям’ю, павага да продкаў і шанаванне свайго роду, значнасць меркавання прадстаўнікоў сацыяльнага асяроддзя асобы” [2, 46]. Характар адносін спецыялістаў сацыяльнай сферы да згаданых этнапедагагічных каштоўнасцей і ступень абапірання на іх у прафесійнай дзейнасці, на наш погляд, будуць істотна абумоўліваць паспяховасць сацыяльнага ўзаемадзеяння з кліентамі.

Матэрыял і метады. Метадам вывучэння адносін сучаснага пакалення студэнтаў да базавых этнапедагагічных каштоўнасцей з’явілася аўтарская дыягнастычная мэтадыка. Даследаванне было арганізавана сярод студэнтаў факультэта сацыяльнай педагогікі і псіхалогіі Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П.М. Машэрава з першага па выпускны курс, якія навучаюцца вочна па спецыяльнасцях “Сацыяльная педагогіка” і “Сацыяльная работа”, у колькасці 112 чалавек. Падчас даследавання студэнты самастойна вызначалі ў балах (па пяцібальнай шкале) адносіны да кожнага з 20-ці выказванняў, якія звязаны з базавымі этнапедагагічнымі каштоўнасцямі, у трох накірунках: наколькі гэта характэрна для іх; наколькі ўласціва іх сацыяльнаму акружэнню; наколькі неабходным стане для будучых пакаленняў. Дыягностыка адпавядае асноўным патрабаванням да яе, носіць ананімны і канфідэнцыяльны характар. Варта адзначыць, што асаблівасць вынікаў вышэйзгаданай дыягностыкі з дадзенымі студэнтамі звязана з наяўнасцю ў плане іх прафесійнай падрыхтоўкі дысцыпліны “Этнапедагогіка” з шэрагу дысцыплін ВНУ.

Вынікі даследавання і іх абмеркаванне. Этнапедагагічная каштоўнасць “гонар за сваю сям’ю” з’яўляецца адной з самых высока ацэньваемых студэнтамі – у сярэднім 4,4 балы: самыя высокія паказчыкі ў першага і выпускнога курсаў – па 4,6 балаў; затым у другога і трэцяга курсаў – па 4,3 і 4,2 балаў адпаведна. Гонар за сваю сям’ю, павагу да сваіх бацькоў і дзядоў і імкненне падтрымліваць яе аўтарытэт сваімі ўчынкамі як амаль заўсёды характэрныя для сябе і амаль ва ўсіх выпадках неабходныя для будучых пакаленняў дэманструюць будучыя спецыялісты сацыяльнай сферы – па 4,8 балаў, аднак у меншай ступені сустракаемыя ў іх сацыяльным асяроддзі – у сярэднім 3,8 балаў.

Адносіны да этнапедагагічнай каштоўнасці “гасціннасць” будучыя спецыялісты сацыяльнай сферы дэманструюць даволі пазітыўныя – у сярэднім 4,1 балы: выпускнікі – 4,2 балы, студэнты трэцяга курса – 4 балы, першакурснікі і drugaкурснікі – па 4,1 балы. Гасціннасць як уласцівую амаль ва ўсіх выпадках ім якасць падкрэсліваюць рэспандэнты – 4,5 балаў, мяркуюць пра яе як амаль заўсёды неабходную будучым пакаленням – 4,6 балаў, аднак паказваюць, што ў іх соцыуме дадзеная этнапедагагічная каштоўнасць працягваецца час ад часу – 3,4 балы.

Да этнапедагагічнай каштоўнасці “працавітасць” будучыя спецыялісты сацыяльнай сферы адносяцца даволі прызна (ацанілі ў сярэднім у 4 балы), паколькі прывучаны да яе бацькамі і бачаць у стваральнай працы магчымасці для самарэалізацыі: сярэдні бал выпускнікоў – 4,4 – з’яўляецца самым высокім; студэнты першага і трэцяга курса ацанілі ў

4 балы; а другакурснікі – у 3,7 балаў. У цэлым рэспандэнты ўказалі, што працавітасць характэрна для іх, ацаніўшы ў 4,4 балы, будзе амаль заўсёды неабходна будучым пакаленням (сярэдня ацэнка – 4,5 балаў), але толькі час ад часу характэрна для іх цяперашняга сацыяльнага акружэння (у сярэднім – 3,5 балаў).

Да этнапедагагічнай каштоўнасці “дабрыня і спагада” будучыя спецыялісты сацыяльнай сферы ставяцца амаль прыязна, паколькі дэманструюць станоўчыя адносіны да іншых людзей і гатоўнасць прыйсці ім на дапамогу, ацаніўшы адносіны да яе ў сярэднім у 3,9 балаў: выпускнікі (хутчэй за ўсё таму, што сфарміравалі важнейшыя прафесійныя кампетэнцыі ў большай ступені, чым прадстаўнікі малодшых курсаў) указалі, што дадзеная каштоўнасць амаль заўсёды характэрна ім – 4,1 балаў; першакурснікі, якія даволі свядома выбіралі будучую прафесійную дзейнасць, таксама салідарныя са студэнтамі выпускнога курса – 4 балы; для студэнтаў другога і трэцяга курсаў дадзеная каштоўнасць характэрна крыху ў меншай ступені, чым амаль заўсёды – сярэдні бал склаў 3,8 і 3,9 адпаведна. У цэлым рэспандэнты ацанілі дабрыню і спагаду як рысу ўласнага характару ў 4,4 балы, прадставілі як практычна заўсёды неабходную для будучых пакаленняў – 4,5 балаў, але калі-нікалі характэрную для іх сацыяльнага акружэння – 3 балы.

Чэснасць і праўдзівасць як этнапедагагічную каштоўнасць будучыя спецыялісты сацыяльнай сферы ацанілі ў сярэднім у 3,8 балаў, што паказвае няўстойлівыя да яе адносіны: у большай ступені, чым прадстаўнікі іншых курсаў, прыязныя адносіны да дадзенай этнакаштоўнасці дэманструюць выпускнікі – 4 балы, затым – першакурснікі (3,9 балаў), студэнты другога і трэцяга курсаў паказваюць няўстойлівыя адносіны да чэснасці і праўдзівасці – па 3,6 і 3,7 балаў адпаведна. У цэлым рэспандэнты ацэньваюць дадзеныя якасці як амаль поўнасцю характэрныя для іх і аддаюць перавагу праўдзе, чым ілжы – у сярэднім 4,3 балы, як амаль заўсёды неабходныя будучым пакаленням – 4,5 балаў, але як далёка не заўсёды сустракаемыя ў іх сацыяльным акружэнні – 2,8 балаў.

Любоў да Радзімы (уключаючы і малую радзіму) была ацэнена будучымі спецыялістамі сацыяльнай сферы ў сярэднім у 3,7 балаў, што паказвае іх пераменлівыя адносіны да этнакаштоўнасці: сярэдні бал першакурснікаў – 4 – з’яўляецца самым высокім; студэнты трэцяга і чацвёртага курсаў ацанілі ў 3,6 балаў; а другакурснікі – у 3,8 балаў. Аднак у адносінах да сябе рэспандэнты ўказалі, паставіўшы ў сярэднім 4 балы, што любоў да Радзімы амаль заўсёды характэрна ім, што яна будзе амаль заўсёды неабходна будучым пакаленням (сярэдня ацэнка – 4 балы), аднак іх сацыяльнае асяроддзе калі-нікалі выражае любоў да Радзімы і прыязна адносіцца да бацькоўскага дома (сярэдня ацэнка – 3,3 балы).

Этнапедагагічная каштоўнасць “павага да продкаў і шанаванне свайго роду” час ад часу характэрна для будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы, паколькі ацэнена ў сярэднім у 3,6 балаў: амаль заўсёды характэрная для студэнтаў выпускнога курса – 4,1 балы; крыху ў меншай ступені для першакурснікаў – 3,9 балаў; калі-нікалі характэрная для студэнтаў другога і трэцяга курсаў – па 3,6 і 3,7 балаў. Шанаванне сямейных традыцый, дэманстраванне цікавасці да звычаяў і традыцый свайго народа, а таксама гатоўнасць перадаваць сямейныя традыцыі сваім будучым дзецям як якасць амаль заўсёды характэрную для студэнтаў, як практычна заўсёды неабходную будучым пакаленням дэманструюць будучыя спецыялісты сацыяльнай сферы – у сярэднім 4,1 і 4,3 балы адпаведна, аднак зазначаюць, што ў іх сацыяльнаму асяроддзю толькі час ад часу ўласціва дадзеная этнапедагагічная каштоўнасць – 3,1 балы.

Значнасць меркавання прадстаўнікоў сацыяльнага асяроддзя асобы як этнапедагагічная каштоўнасць час ад часу характэрна для рэспандэнтаў – у сярэднім ацэнена ў 3,4 балы: студэнты выпускнога курса паказалі, што ім характэрна ўказаная этнапедагагічная каштоўнасць крыху радзей, чым амаль заўсёды – 3,9 балаў; першакурснікам часам характэрна, часам не характэрна – 3,6 балаў; студэнтам другога і

трэцяга курсаў характэрна яшчэ радзей, чым першакурснікам – па 3,3 балы. Будучыя спецыялісты сацыяльнай сферы як і іх сацыяльнае акружэнне толькі час ад часу прытрымліваюцца заснаваных на даверы ўзаемаадносін у соцыуме, а таксама ацэньваюць грамадскае жыццё як больш значнае, чым асабістыя інтарэсы – сярэдняя ацэнка ў 3,6 балаў і 3 балы адпаведна, аднак паказваюць, што дадзеная этнапедагагічная каштоўнасць будзе амаль заўсёды неабходна будучым пакаленням – 4 балы.

Этнапедагагічная каштоўнасць “павага да роднай мовы” больш рэдка, чым калінікалі характэрна будучым спецыялістам сацыяльнай сферы – у сярэднім 2,9 балаў: выпускнікам і першакурснікам характэрна час ад часу (3,2 і 3,1 балы адпаведна); студэнтам другога і трэцяга курсаў характэрна дастаткова рэдка – па 2,7 і 2,8 балаў адпаведна. Пávaга да роднай мовы як складнік нацыянальнага выхавання і як сродак паўсядзённай камунікацыі характэрна для саміх студэнтаў калінікалі – у сярэднім 3 балы, студэнты ацэнкамі не паказваюць неабходнасць захавання і дэманстрацыі для будучых пакаленняў пávaгі да роднай мовы – 3,7 балаў. Даволі рэдка дадзеная этнакаштоўнасць праяўляецца ў сацыяльным асяроддзі студэнтаў (сярэдняя ацэнка 2,3 балы).

Так, сярод этнапедагагічных каштоўнасцей найбольш прымальнымі для будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы з’яўляюцца “тонар за сваю сям’ю” (сярэдняя ацэнка 4,4 балы), “гасціннасць” (4,1 балы); “працавітасць” (4 балы). Дадзеныя этнапедагагічныя каштоўнасці, найбольш характэрныя для ментальнасці беларускага народа, звязаны з сямейным мікрасоцыумам студэнтаў, культывуюцца ў сем’ях і перадаюцца ў пакаленнях, акрамя таго, будучыя спецыялісты ў сілу спецыфікі сваёй прафесійнай дзейнасці даволі высока ацэньваюць патэнцыял і моц сям’і як мікрасацыяльнай, мікраэканамічнай ячэйкі сучаснага грамадства, што накладвае адбітак на іх асобныя якасці. Аднак трэба адзначыць, што сацыяльнае акружэнне студэнтаў толькі час ад часу ацэньвае дадзеныя этнапедагагічныя каштоўнасці як значныя і неабходныя ў сучаснай жыццядзейнасці. На наш погляд, дадзеныя вынікі могуць быць звязаны з высокай ацэнкай сучаснымі студэнтамі незалежнасці ад мікрасацыяльнага асяродку і пэўнай геаграфічнай адарванасцю іх ад сям’і бацькоў пад час навучання ў ВНУ. “Пávaгу да роднай мовы” будучыя спецыялісты ацэньваюць як даволі рэдка неабходную этнапедагагічную каштоўнасць (сярэдняя ацэнка 2,9 балаў), паколькі яна дастаткова рэдка актуалізуецца ў іх сацыяльным асяроддзі (2,3 балы). Па нашым меркаванні, дадзеныя вынікі звязаны з афіцыйным двухмоўем на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, таму ў пераважнай большасці сем’яў, дзе бацькі даволі слаба валодаюць роднай мовай, паколькі не маюць у сваёй жыццядзейнасці магчымасці ўжывання роднай мовы або саромеюцца гэтага ў урбаністычным грамадстве, дзецам таксама культывуюцца адносіны да роднай мовы як патрэбнай толькі на занятках па роднай мове ва ўстановах адукацыі. У сваю чаргу дзеці – сучасныя студэнты – фарміруюць устойлівы светапогляд, што і пакаленню іх дзяцей родная мова будзе патрэбна толькі час ад часу (3,7 балаў). “Значнасць меркавання прадстаўнікоў сацыяльнага асяроддзя асобы” як этнапедагагічная каштоўнасць ацэнена будучымі спецыялістамі як патрэбная час ад часу (ацэнка – 3,4 балы). Варта адзначыць, што ў традыцыйнай педагогіцы беларусаў грамадская думка была няпісаным, але вельмі строгім зводам народных законаў, згодна з якім людзі арганізавалі ўласную жыццядзейнасць, выбудоўвалі свае паводзіны, дзеянні і адносіны да рэчаіснасці ў тагачасным грамадстве, а таксама выходзілі ўласных дзяцей. У сучасным грамадстве, дзе адчуваецца пэўная сацыяльна-эканамічная стратыфікацыя насельніцтва і пануе моц капіталу і матэрыяльных каштоўнасцей, дадзеная этнапедагагічная каштоўнасць становіцца неактуальнай. Аднак спецыфіка будучай прафесійнай дзейнасці студэнтаў і вывучэнне дысцыпліны “Этнапедагогіка” вымагаюць ацэньваць дадзеную этнапедагагічную каштоўнасць як амаль заўсёды неабходную будучым пакаленням (сярэдняя ацэнка – 4 балы). Астатнія

этнапедагогічныя каштоўнасці (дабрыня і спагада, чэснасць і праўдзівасць, любоў да Радзімы, павага да продкаў і шанаванне свайго роду) ацэнены будучымі спецыялістамі сацыяльнай сферы як неабходныя крыху часцей, чым час ад часу, гэта значыць, што ацэнкі вагаюцца ад 3,9 да 3,6 балаў.

Намі з мэтай агульнай ацэнкі наяўнасці базавых этнапедагогічных каштоўнасцей у жыццядзейнасці будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы і апоры на іх у будучай прафесійнай дзейнасці і сямейным выхаванні былі распрацаваны і разлічаны тры ўзроўні: высокі (33–45 балаў); сярэдні (21–32 балы); нізкі (9–20 балаў). Абапіраючыся на выстаўленыя самімі студэнтамі ацэнкі этнапедагогічных каштоўнасцей, мы падлічылі іх суму і суаднеслі з узроўнямі. Вынікі агульнай ацэнкі сярод будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы аказаліся наступныя:

– высокі ўзровень – рэспандэнты добра ведаюць змест этнапедагогічных каштоўнасцей, арганізуюць свае паводзіны і жыццядзейнасць згодна з імі, выражаюць гатоўнасць абапірацца на іх у прафесійнай дзейнасці і культываваць у сямейным выхаванні – характэрныя 79-ці студэнтам з 112-ці, што складае 70%. З іх усе студэнты выпускнога курса (100%) паказалі высокі ўзровень пры ацэнцы наяўнасці базавых этнапедагогічных каштоўнасцей у жыццядзейнасці будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы і апоры на іх у будучай прафесійнай дзейнасці і сямейным выхаванні, затым у рэйтынгу знаходзяцца першакурснікі – 79%, студэнты трэцяга курса – 68%, другакурснікі – 59% студэнтаў;

– сярэдні ўзровень – рэспандэнты ведаюць змест толькі тых этнапедагогічных каштоўнасцей, якія актуальныя ў сем’ях іх бацькоў, арганізуюць, але не заўсёды, свае паводзіны і жыццядзейнасць згодна з імі, выражаюць гатоўнасць абапірацца толькі на асобныя этнапедагогічныя каштоўнасці ў сваёй прафесійнай дзейнасці і культываваць іх у сямейным выхаванні – характэрны астатнім 33-м студэнтам, што складае 30% ад агульнай колькасці рэспандэнтаў, у склад якіх уваходзяць другакурснікі (41%), студэнты трэцяга курса (32%) і першакурснікі (21% студэнтаў);

– нізкі ўзровень – рэспандэнты не ведаюць зместу этнапедагогічных каштоўнасцей, і, адпаведна, не выражаюць імкнення арганізоўваць сваю жыццядзейнасць і прафесійную дзейнасць згодна з імі, а таксама не бачаць неабходнасці культываваць іх у сямейным выхаванні – не характэрны для студэнтаў, якія ўдзельнічалі ў даследаванні.

Заклучэнне. Такім чынам, вынікі праведзенага даследавання паказалі, што значная большасць будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы (70%) на высокім узроўні ведаюць змест этнапедагогічных каштоўнасцей, арганізуюць свае паводзіны і жыццядзейнасць згодна з імі, выражаюць гатоўнасць абапірацца на іх у прафесійнай дзейнасці і культываваць у сямейным выхаванні, астатнія рэспандэнты (30%) валодаюць ведамі пра этнапедагогічныя каштоўнасці і абапіраюцца на іх у жыццядзейнасці на сярэднім узроўні. На наш погляд, дадзены дастаткова добры агульны вынік звязаны не толькі са свядомым выбарам студэнтамі сваёй будучай прафесіі, але і з вынікамі вучэбнай і выхаваўчай дзейнасці на факультэце (студэнты, навучаючыся па спецыяльнасцях “Сацыяльная работа” і “Сацыяльная педагогіка”, актыўна ўдзельнічаюць у дабрачынных акцыях міласэрнасці, ладзяць канцэрты і святы для дзетак з дзіцячага дома, спецыяльнага сада, для пажылых людзей, якія з’яўляюцца кліентамі тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва, уваходзяць у склад створанага на факультэце актыўнага і ініцыятыўнага валанцёрскага клуба “Свет”). Акрамя таго, шэраг этнапедагогічных каштоўнасцей быў знаёмы студэнтам яшчэ да залічэння ў ВНУ, паколькі з’яўляўся асновай сямейнага выхавання іх бацькоў і часткай сямейных традыцый, што перадаюцца з пакалення ў пакаленне, а ў сценах Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта будучыя спецыялісты атрымалі праз вывучэнне дысцыпліны

“Этнапедагогіка” веда аб саміх каштоўнасцях, іх змесце і выхаваўчым патэнцыяле і ўсвядомлілі метадычныя асновы іх культывавання ў сямейным выхаванні і прафесійнай дзейнасці.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Міхайлава, А.Л. Фарміраванне этнічнай самасвядомасці студэнтаў гуманітарных спецыяльнасцей (на прыкладзе выкладання курса “Этнапедагогіка”) / А.Л. Міхайлава, С.І. Міхайлаў // Научные труды Республиканского института высшей школы. В 2-х частях. Ч. 2. – Мн.: РИВШ, 2015. – 368 с. – С. 313–318.
2. Міхайлава, А.Л. Фарміраванне маральнага і фізічнага здароўя асобы ў беларускай народнай педагогіцы канца XIX – пачатку XX стагоддзя: манаграфія / А.Л. Міхайлава. – Віцебск: УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2007. – 153 с.

УДК [37.013.8:39:304.4:008]:[378.016:37.013.42]

**ЭТНАПЕДАГАГІЧНАЯ МАДЭЛЬ ПРАФЕСІЙНАЙ ПАДРЫХОЎКІ
БУДУЧЫХ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ САЦЫЯЛЬНАЙ СФЕРЫ ДЛЯ РАБОТЫ
Ў ПОЛІКУЛЬТУРНЫМ СОЦЫУМЕ ЯК АСНОВА РАСПРАЦОЎКІ
ДЫЯГНАСТЫЧНАГА ІНСТРУМЕНТАРЫЯ**

А.Л. Міхайлава

Мінск, Беларускае дзяржаўнае педагагічнае ўніверсітэт імя Максіма Танка
(e-mail: elena-mikhaylova@rambler.ru)

**ЭТНОПЕДАГОГИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ
СПЕЦИАЛИСТОВ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ ДЛЯ РАБОТЫ В ПОЛИКУЛЬТУРНОМ СОЦИУМЕ
КАК ОСНОВА РАЗРАБОТКИ ДИАГНОСТИЧЕСКОГО ИНСТРУМЕНТАРИЯ**

Е.Л. Михайлова

Минск, Белорусский государственный университет имени Максима Танка

Ключевые слова: диагностический инструментарий, компетенция, поликультурный социум, профессиональная компетентность, этнопедагогическая модель, этнопедагогическая ценность.

На современном этапе развития общества чрезвычайно важное значение приобретает процесс создания благоприятных условий образования будущих специалистов социальной сферы, способных эффективно выполнять профессиональные функции в условиях поликультурного социума. В статье мы предлагаем авторскую этнопедагогическую модель профессиональной подготовки будущих специалистов социальной сферы для работы в поликультурном социуме, в которой представлена взаимосвязь и взаимодействие основных компонентов модели, их влияние на формирование компетенций, а также на выбор моделей поведения, соответствующих межкультурному взаимопониманию и взаимодействию. Данная модель послужила основой для создания авторской диагностики по изучению характера отношения будущих специалистов социальной сферы к этнопедагогическим ценностям, опыт разработки которой описан в статье.

**ETHNOPEDAGOGICAL MODEL OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS
IN SOCIAL SPHERE TO WORK IN A MULTICULTURAL SOCIETY AS A BASIS FOR DEVELOPING
A DIAGNOSTIC TOOLS**

A.L. Mikhailava

Minsk, Belarusian State Pedagogical University named after Maxim Tank

Key words: diagnostic tools, competence, multicultural space, professional competences, ethnopedagogical model, ethnopedagogical value.

At the present stage of development of society is extremely important to the process of creating favorable conditions for the education of future specialists in social sphere to effectively perform professional functions in the multicultural society. In this article we offer designer ethnopedagogical model of professional training of future specialists in social sphere to work in a multicultural society, which presents the interaction of the main components of the model, their influence on formation of competences, as well as the choice of behavioural models relevant interethnic understanding and interaction. This model served as the basis for creating the author's diagnostics for the study of the type of the relationship of future specialists in social sphere to ethnopedagogical values, the development experience of which is described in the article.